

Тема уроку. Приголосні дзвінки та глухі

Мета уроку: поглибити знання учнів про дзвінки та глухі приголосні; формувати вміння і навички характеризувати приголосні за наявністю голосу і шуму; домогтися засвоєння особливостей вимови дзвінких і глухих приголосних; виховувати шанобливе ставлення до рідної мови

Тип уроку: урок засвоєння нових знань

Обладнання: підручник, мультимедійні засоби

Хід уроку

Епіграф

Листку подібний над землею,
Що вітер з дерева зрива,
Хто мову матері своєї,
Як син невдячний, забува.

Володимир Сосюра

I. Перевірка домашнього завдання

Бесіда

Скільки м'яких приголосних в українській мові? Назвіть їх.

Скільки пар співвідносних м'яких і твердих приголосних? (9: [д] - [д'], [т] - [т'], [л] - [л'], [н] - [н'], [з] - [з'], [с] - [с'], [ц] - [ц'], [дз] - [дз'], [р] - [р']).

Який м'який приголосний не має парного твердого? ([й])

Скільки твердих приголосних не має парних м'яких? (13: [б], [п], [в], [м], [ф], [ж], [ч], [ш], [дж], [г], [ґ], [к], [х])

Від чого залежить м'якість і напівм'якість приголосних?

Робота біля дошки

Запишіть речення. У виділених словах назвіть букви, звуки – голосні і приголосні. Чим відрізняються голосні від приголосних? Визначте тверді й м'які приголосні. Якими буквами на письмі позначається м'якість кожного приголосного звука?

Зацвітає калина, зеленіє ліщина. Це моя Україна, це моя Батьківщина (А. Камінчук). На квітоньці бджілка спивала росу (І. Кульська). Це про щастя пісня, я її вже знаю (О. Савранська).

II. Актуалізація опорних знань

Лінгвістичний аукціон знань

Дайте відповіді на питання:

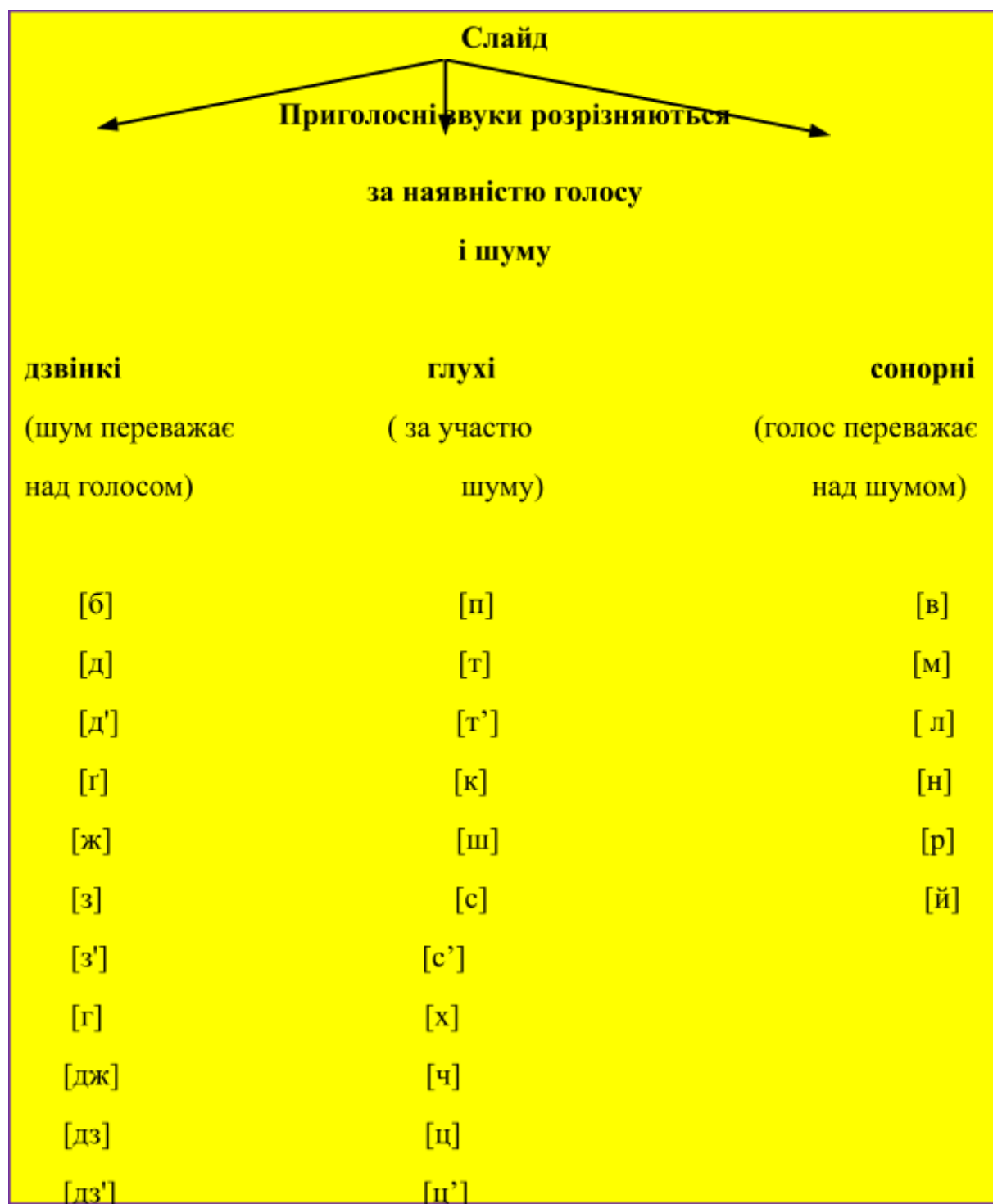
Які приголосні називаються сонорними?

У яких приголосних голос переважає над шумом?

III. Оголошення теми уроку і завдань, що стоять перед учнями

IV. Вивчення нового матеріалу

Слово учителя

Гра «А це ж просто»

Сонорні приголосні –

"Ми винили рій"

(вимов без голосних – залишаються самі сонорні).

Глухі –

"Усе це кафе "Птах і чаша"

Дзвінки –

"Буде гоже гедзю у джазі"

Робота з підручником

Опрацювання теоретичного матеріалу на с.91

V. Виконання вправ на закріплення

Виконання вправи 194

«Займи позицію»

На дошці – в різних місцях – аркуші з написами: «слова, що починаються на дзвінкий», «слова, що починаються на глухий». Підійдіть до відповідного аркуша, назвіть своє слово і обґрунтуйте свій вибір.

Роса, берег, порада, липа, кора, хор, море, золото, скарб, шелест, гудзик, журба, тінь, факт, день.

Фізкультхвилинка

Встаньте, діти, посміхніться,

Вліво, вправо поверніться.

Нахиліться, розігніться. (2 р.)
Руки вгору піднімайте,
Піднімайте, опускайте, (2 р.)
Дуже добре, всі сідайте.

Організуйте обмін

Змініть дзвінкий звук, що стоїть на початку слова, парним глухим. З двома словами на вибір складіть речення з однорідними членами, вкажіть головні та другорядні члени.

Балка – палка, брати, двір, дзвенькати, звіт, зірка, джин, жити, гава, голод.

Пояснювальний диктант

Запишіть речення. У виділених словах назвіть приголосні (глухі та дзвінкі).

*Щоб добре знати рідну мову, треба їй **вчитися** змалку до гробу, в школі й поза школою, з книжок і від **людей**. Хто вміє пошанувати свого **батька** й **матір**, той зрозуміє, яку **пошану** повинен він мати до рідної мови. (М. С. Возняк).*

VI. Систематизація й узагальнення знань, умінь і навичок

Конкурс «Хто швидше?» (Робота в парах)

Назвіть слова, що мають:

Два дзвінкі приголосні звуки. Два глухі приголосні звуки. Три глухі приголосні звуки. Два дзвінкі приголосні звуки. Два м'які приголосні звуки. Три тверді приголосні звуки. Три однакових голосних. Чотири однакових голосних.

Оцініть

Є пари дзвінких і глухих приголосних, які важко запам'ятовуються. Назвіть ті, що виявилися складними для вас.

А от Ліда вирішила скласти табличку пар дзвінких і глухих приголосних, які важко запам'ятати. Її табличка мала такий вигляд:

Дзвінкі	[д]	[з]	[г]	[в]	[дж]	[ґ]	[дз']
Глухі	[т']	[с']	[к]	[ф]	[дз]	[ц']	

Які помилки допустила Ліда? Виправте їх, склавши цю ж табличку правильно. Поставте оцінку Ліді і собі.

VII. Підсумок уроку

Бесіда

На які звуки поділяються приголосні за участю голосу й шуму?

Як утворюються глухі приголосні?

Що переважає при творенні дзвінких приголосних?

Які приголосні називаються сонорними?

VIII. Домашнє завдання

Варіант А

§ 28, вправа 192

Варіант Б

Зробіть фонетичний розбір поданого речення

Ти наше диво калинове, кохана материнська мово!